

СТАНОВИЩЕ

от д-р Светла Пенева Коева, професор в Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“ към Българската академия на науките,

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

в областта на висше образование: 2. Хуманитарни науки,

професионално направление: 2.1. Общо и сравнително езикознание

Автор на дисертационния труд: **Константин Любомиров Радоев**

Тема на дисертационния труд: **„Дълбинни и повърхнинни прояви на семантичните отношения в аргументната структура на предиката. Съпоставително изследване между шведски, датски и български език“**

1. Общо представяне на процедурата и на получените за рецензиране материали

Определена съм за член на научното жури (със заповед № РД-38-406 от 17.07.2025 година) във връзка с процедурата за защита на дисертационния труд на тема „Дълбинни и повърхнинни прояви на семантичните отношения в аргументната структура на предиката. Съпоставително изследване между шведски, датски и български език“ от **Константин Любомиров Радоев** към Софийския университет „Св. Климент Охридски“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в областта на висше образование: 2. Хуманитарни науки, професионално направление: 2.1. Филология (Общо и сравнително езикознание).

Представеният от Константин Радоев комплект материали е в съответствие със законовата уредба и включва следните документи: автобиография; дисертационен труд; автореферат; протокол и становище за проверка на оригиналността на дисертационния труд; справка за минималните национални изисквания за образователната и научна степен „доктор“.

2. Кратки биографични данни

Константин Радоев е получил висшето си образование в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и е бакалавър по скандинавистика (2017 г.) и магистър по лингвистика (2018 г.). От 2019 година досега е асистент и преподавател в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и е преподавал шведски и датски на студенти от първи до четвърти курс. В периода 2022 до 2024 година е докторант към Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Дисертацията „Дълбинни и повърхнинни прояви на семантичните отношения в аргументната структура на предиката. Съпоставително изследване между шведски, датски и български език“ засяга теоретични лингвистични въпроси от областта на общото

езикознание, отношението между абстрактна семантична репрезентация и конкретни синтактични реализации в три езика: един южнославянски и два северногермански. Основните цели на труда са: изследване на „особеностите на аргументната селекция“ в шведски, датски и български език в зависимост от типа на предикатите и анализ на отношението между семантичните роли и повърхнинната синтактична структура в трите езика.

Задачите, които се поставят, са свързани със сравнителното изследване на приликите и разликите на повърхнинни синтактични структури в шведски, датски и български във връзка с дълбоката им семантична структура. Стремежът е да се използва общ модел за описание на трите езика на семантично и синтактично равнище. Разглеждат се както по-общи въпроси, например има ли универсална йерархия на семантичните роли, така и по-конкретни, свързани с определени предикати и синтактични конструкции.

4. Познаване на проблема

Константин Радоев познава много добре разглежданата проблематика и освен български владее добре шведски и датски. Приложената библиография съдържа множество заглавия на трудове на български и чужд език, които са разисквани в дисертационния труд. Много добре се познават важни за дисертационния труд (съвременни) семантични и синтактични теории и умело се съпоставят и използват, така че да се допълват. Някои от изказаните постановки са били формулирани, включително от български автори, но огромното количество литература, свързана със семантиката и синтаксиса на естествените езици, прави задачата за обзора и подбора на съответните източници много трудна.

5. Методи на изследването

Дисертацията има подчертано теоретичен характер. Използват се аналитични методи от скандинавската генеративна (и функционална) граматика с цел анализ на български език, но също така особености в анализа на българския генеративен синтаксис биха могли да се приложат за разясняване на някои проблеми при моделирането на двата чужди езика. Съчетани са подходи както от генеративната граматика, така и от различни теории в рамките на функционалната граматика, развити в скандинавската лингвистика в последните години.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд „Дълбинни и повърхнинни прояви на семантичните отношения в аргументната структура на предиката. Съпоставително изследване между шведски, датски и български език“ се състои от увод, четири глави, заключение (резултати от изследването), библиография и е в обем от 239 страници.

На базата на направеното изследване и във връзка с обхвата му се установява, че до голяма степен шведски, датски и български език споделят сходни дълбинни и повърхнинни структури. Твърди се, че анализирането на българския език като неконфигурационен дава възможност българската изреченска структура да се картографира върху структурите за

шведски и датски език, както и обратно. Много малко в дисертацията се говори обаче за българския език като конфигурационен или не и не се привеждат доказателства нито в едната, нито в другата посока. Обратно, може да се каже, че много от словоредните варианти в български няма да могат директно да бъдат наложени върху Дидериксеновия модел.

Достойнство на труда е, че се съпоставят дълбоките и повърхнинните структури на трите изследвани езика, като фокусът е върху семантичните отношения между предикати и аргументи и достигането до обобщения за йерархията на семантичните роли. Подходът за анализ на семантичните роли като обединяващи няколко разновидности семантични отношения безспорно е плодотворен, макар че не е нов. Достига се до обобщението (на базата на предходни анализи и йерархии на семантичните отношения), че най-подходящата йерархия по отношение на взаимодействието между семантичното и синтактичното равнище на описание за трите езика е тази, при която Агентите, Реципиентите и Темите се кодират последователно в спецификаторните позиции на разслоената глаголна фраза.

Безспорно достойнство на дисертацията е предлагането на тестове за идентифициране на различни предикати с различно поведение, например тестове за неакузативност. От друга страна, на редица места има смесване и преплитане на терминология, която може да бъде правилно интерпретирана само от читатели със солидна теоретична подготовка в разглежданите области, но трудът би трябвало да има по-широка насоченост. Затова препоръчваме преди отпечатване на труда внимателно да се проследи консистентността на използвания теоретичен апарат.

7. Приноси и значимост на разработката

Дисертационният труд „Дълбинни и повърхнинни прояви на семантичните отношения в аргументната структура на предиката. Съпоставително изследване между шведски, датски и български език“ показва сериозните възможности на Константин Радоев за научно изследване, анализ и обобщение, както и разностранните му интереси (обединени от семантиката и синтаксиса), което води до създаването на задълбочен научен труд, в който изследваната проблематика се представя от няколко гледни точки.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Константин Радоев представя за оценка три самостоятелни научни публикации, които отразяват етапи от изследователската работа на автора по дисертацията.

9. Лично участие на автора в оценяваните научни трудове

По наше мнение рецензираният дисертационен труд и прилежащият му автореферат са резултат от лично творчество.

10. Автореферат

Авторефератът обхваща 62 страници и отразява съдържанието на дисертацията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение, даваме своята положителна оценка за проведеното научно изследване, представено в дисертационния труд „Дълбинни и повърхнинни прояви на семантичните отношения в аргументната структура на предиката. Съпоставително изследване между шведски, датски и български език“. **Предлагаме на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Константин Любомиров Радоев в областта на висше образование: 2. Хуманитарни науки, професионално направление: 2.1. Филология (Общо и сравнително езикознание).**

1 септември 2025 г.

Автор на становището: проф. д-р Светла Коева